

Kıbrıslı Türklerin Göçmenlere Bakışı¹

Perspectives Of Turkish Cypriots Towards Immigrants

Nebiye KONUK*

Öz

Bu çalışma Kıbrıslı Türklerin göçmen algısını; kendilerini Kıbrıslı, Kıbrıslı Türk olarak tanımlayan kişilerin, göçmenlere ilişkin görüşlerini tespit etmeye yöneliktir. Böyle bir araştırmanın çok kültürlü bir yapı içinde birlikte yaşamaya yönelik ipuçlarını taşıması umulur. Bu çalışmada öncelikle mevcut yaklaşımı ortaya koymak amaçlanmış olup daha sonra yapılacak çalışmalara ışık tutması beklenmektedir. Kıbrıslı Türklerin göçmenlere genel yaklaşımı sonraki çalışmalarda hangi hususların analiz edilmesi gerektiğini de göstermektedir. Yapılan saha çalışması ile Kıbrıslı Türklerin Göçmenlere bakışı ile ilgili bilgi edinmek için anket uygulanmıştır. Saha çalışması 920 kişilik bir örneklem ile Kıbrıs genelinde gerçekleştirilmiştir. Kıbrıslı Türklerin kendilerini “özgün” bir kimlik olarak tanımlaması ve göçmenlerle yaşadıkları en önemli sorunun kültürel farklılıklar olması gibi faktörler göz önüne alındığında; “Kıbrıslı Türk Kimliği”nin baskın bir kimlik olarak ele alınması mümkün gözükmemektedir. **Anahtar kelimeler:** Kıbrıslı, Kıbrıslı Türk, Göçmen

Abstract

This study examines the immigrant perception of Turkish Cypriots; to identify the views of immigrants who define themselves as Cypriot and Turkish Cypriot. It is hoped that such a research could lead to living together in a multicultural structure. In this research, it is primarily aimed to present the current approach and it is expected to shed light on the work to be done later. The general approach of Turkish Cypriots to immigrants also shows what needs to be analyzed in subsequent studies. A survey was conducted within the scope of the fieldwork to obtain information on the view of Turkish Cypriots towards immigrants.

* Dr., Kıbrıs Sosyal Bilimler Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, RPD Bölümü nebiye.konuk@kisbu.edu.tr

¹ Bu makalede, Sakarya Üniversitesi Diaspora Araştırmaları Merkezi ve Kıbrıs Sosyal Bilimler Üniversitesi Kıbrıs Araştırmaları Merkezi işbirliği ile yürütülen “Kıbrıslı Türklerin Göçmen Algısı” 16/01/2017-18/05/2017 tarihleri arasında tamamlanan projenin verileri kullanılmış olup, makale, **International EMI Entrepreneurship and Social Sciences Congress-Uluslararası EMI Girişimcilik ve Sosyal Bilimler Kongresi’nde de sözlü bildiri olarak sunulmuştur.**

The fieldwork was conducted throughout Cyprus with a sample of 920 people. Considering factors such as the fact that Turkish Cypriots define themselves as “unique” identity and cultural differences are the most important problem with immigrants; it is possible that “Turkish Cypriot Identity” can be regarded as a dominant identity.

Key words: Cypriot, Turkish Cypriot, Immigrant

Giriş

Araştırma, temelde Kıbrıslı Türklerin göçmenlere bakışını; kendilerini Kıbrıslı, Kıbrıslı Türk olarak tanımlayan kişilerin göçmenlere ilişkin görüşlerini tespit etmeye yöneliktir. Böyle bir araştırmanın çok kültürlü bir yapı içinde birlikte yaşamaya yönelik ipuçlarını taşıması umulur. Bu araştırmada öncelikle mevcut yaklaşım ortaya konulmuş olup; araştırma bu yönüyle daha sonra yapılacak çalışmalara ışık tutacaktır. Kıbrıslı Türklerin göçmenlere genel yaklaşımı sonraki çalışmalarda hangi hususların analiz edilmesi gerektiğini de göstermektedir. Özellikle araştırmanın sonuçları itibariyle Kıbrıslı Türk kimliğinin katılımcılar tarafından tanımlanış, ifade ediliş, diğer kimliklerle olan mesafe tanımları “Kıbrıslı Türk Kimliği”nin yeni araştırmalara açık bir alan olduğunu gösteren ipuçlarıdır. Kıbrıs’ın tarihi boyunca bir çok medeniyete ev sahipliği yaptığı düşünüldüğünde göçlerle ve göçmenlerle birlikte anılması da tabii bir sonuçtur. Bu sebeple öncelikle Kıbrıs’ın özet bir göç tarihine ve günümüz ile ilişkilendirilebilecek nüfus haritasına değinilecektir.

Kıbrıs ve Göç

Bir çok medeniyete ev sahipliği yapan Kıbrıs’ın, Savrun ve Tinal’ın ifadeleriyle 6000 yıllık bir geçmişe sahip olduğu, sırasıyla, Mısır, Hitit, Fenike, Pers, Makedonya, Roma, Bizans, Müslüman Arap, İngiliz, Lüzinyan, Ceneviz ve Venedik egemenlikleri altında yaşadığı ve Osmanlı Devleti’nin 1571 yılında Kıbrıs’ı egemenliği altına almasıyla adada Türk hâkimiyetinin başladığı söylenebilir (Savrun ve Tinal, 2017: 350). Bu kadar çok medeniyete ev sahipliği yapmış Kıbrıs, tüm tarihi boyunca göçler adası görüntüsü sergilemektedir. Bu göçler hem adaya dışarıdan göç hem de zaman zaman tarihi seyir içinde siyasi, toplumsal sebeplerle adadan göç şeklinde de gerçekleşmiştir. “Tarih boyunca yapılan göçler neticesinde Kıbrıs’ta çok kültürlü bir mozağin oluşmasında rol oynayan insanların bir kısmı zorunlu (mecburi göçler), bir kısmı ise gönüllü (serbest göçler) olarak göç ederek adaya gelmişlerdir. Hitit, Bizans ve Osmanlı egemenliği dönemlerinde sürgün adası olarak kullanılan Kıbrıs, sadece kendini çevreleyen ülkelerden göç almamış, aynı zamanda kıtlık, kuraklık ve deprem, istila, savaş, salgın hastalıklar gibi doğal ve insani olaylar neticesinde bu bölgelere göç vermek zorunda kalmıştır. Modern dönemlerde ise yeni yaşam alanlarına ulaşım olanaklarının artmasıyla beraber bu göç dalgası yalnız çevreyle sınırlı kalmayarak dünyanın en uzak bölgelerine kadar uzanmıştır” (Şahin ve diğerleri 2013: 602).

Adanın Osmanlı eline geçmesiyle başlayan süreç, Birinci ve İkinci Dünya Savaşı, 1960 Kıbrıs olayları ve 1974 Barış Harekâtı ve sonrasında adada dış ve iç göçler yaşanmış ayrıca adada da kuzeyden güneye, güneyden kuzeye göçler yaşanmıştır. Ayrıca Türkiye’den de Kıbrıs

adasına göçler söz konusu olmuştur (Keser, 2006: 103). **Gerek Kıbrıs'a göç gerekse Kıbrıs'tan Anadolu'ya göç adanın göçle birlikte konuşulmasını anlamlı kılan bir işarettir. Çakmak'ın da belirttiği gibi adanın siyasi yapılanması doğrultusunda zaman zaman göç Anadolu istikametinde gerçekleşmiş, ancak Kıbrıs'taki Türk nüfusunun azalmaması için Türkiye'nin müdahaleleri ile düzenlenmiştir.** “Osmanlı Devleti'nin 1878'de Kıbrıs'ı İngiltere'ye devri ile birlikte Kıbrıs'tan Anadolu'ya Türk göçü başlamıştır. Osmanlı Devleti'nin I. Dünya Savaşı sırasında Almanya'nın yanında yer alması üzerine, İngiltere hem Osmanlı Devleti'ne savaş ilan etmiş hem de Kıbrıs'ı ilhak ettiğini açıklamıştır. Kıbrıs'ın İngiltere tarafından ilhakı, Kıbrıs'tan Anadolu'ya göç hareketini hızlandırmıştır. Türk Kurtuluş Savaşı'ndan sonra imzalanan Lozan Antlaşması ile İngiltere'nin Kıbrıs üzerindeki hâkimiyeti Türkiye Cumhuriyeti tarafından kabul edilmiştir. Ancak Lozan Antlaşması'nın 21. Maddesi ile Kıbrıs Türklerine Türk vatandaşlığına geçerek Türkiye'ye göç etme imkânı da tanınmıştır. ... 1938 yılına kadar devam eden bu göçler, Türkiye'nin Kıbrıs'taki Türk nüfusunun daha fazla azalmaması için almış olduğu bazı tedbirler ile önemli ölçüde durdurulmuştur” (Çakmak, 2008: 201).

Lozan Antlaşması ile Kıbrıs Türkleri, ya İngiltere tabiiyetine geçmek ve Türk uyruğundan vazgeçmek ya da Türk uyruğunu seçmek ve on iki ay içinde adadan ayrılmak, şeklindeki iki seçenekten birini seçmek zorunda bırakılmış, bu uygulama birçok Kıbrıslı Türk ailenin parçalanmasına neden olmuştur. Lozan Antlaşması gereğince, 9.327 kişi Türk vatandaşlığını seçtiği, adadan yaklaşık 5.000 Kıbrıslı Türk'ün ayrılıp Türkiye'ye göç ettiği aktarılmaktadır (Şahin vd., 2013: 605-606).

Kıbrıslı Türkler, 1963 yılında Kıbrıslı Rum ve Türk ortaklığının bozulmasıyla birlikte kendi idari birimlerini, Kıbrıs'ın kuzeyinde Kıbrıs Türk Federe Devleti olarak 13 Şubat 1975 tarihinde, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti Devleti (KKTC) olarak ise 15 Kasım 1983 tarihinde kurmuşlardır. (Hançer, 2006: 2)

Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nin ve dolayısıyla Kıbrıslı Türklerin göç ve göçmen kavramları ile ilişkilendirilmesini ise Nesim'in aktarımıyla değerlendirmek mümkündür: “Göç, Kıbrıs Türk'ünün kaderidir. İngiliz yönetiminin başlamasıyla 1878'de birinci göç yer almıştır. Ada topraklarının yüzde 85'i Türklerin elinde olduğu halde İngilizler Türklerin göçünü hızlandırmak için Rumların sosyal, ekonomik ve kültürel kalkınmalarına yardımcı olmuşlar böylece göçü hızlandırmışlardır. İkinci göç İngiliz hükümetinin 27 Kasım 1917'de aldığı karardır. Bu karardan sonra Anadolu'ya göç eden Türkler geri Kıbrıs'a dönme hakkını tamamıyla yitirmişlerdi. İngiliz vatandaşı olmak istemeyenler özellikle Türkiye Cumhuriyeti'nin kurulmasından sonra toplu olarak Anayurda göçmüşlerdir. Bu göç olayı bir taraftan TC Konsolosu tarafından engellenmeye çalışılıyordu. ... Göç eden Kıbrıs Türklerinin büyük bir kısmı Anavatan'a gitmiştir. Naci Kökdemir 7 Aralık 1341 (1925) tarih ve 2871 numaralı kararname ile 20 bin Türk'ün anavatana gittiğini yazar.” (Nesim, 1990: 13-14)

Özetle göç kavramı, giriş mahiyetinde ele aldığımızda dahi, -gerek adaya ve gerekse adadan göç- Kuzey Kıbrıs'ın tarihi, kültürel, ekonomik ve benzeri birçok açıdan yapılanmasına etki

eden bir unsurdur. Şüphesiz “göç” ve “göçmen” kavramlarının önemi kadar, Kıbrıs’ta yaşayan Türkler için farklı kimlikler ve nüfus oranları konusu da önem arz etmektedir.

Kıbrıs Nüfus Göstergeleri ve Kıbrıs Nüfusunda Farklı Kimlikler

Kuzey Kıbrıs’ın demografisi, adanın tartışmalı konulardan biridir. Özellikle, Kuzey Kıbrıs’ta yaşayan yerli Kıbrıslı Türklerin ve Türk göçmenlerin sayısı uzun zamandır sadece adanın diplomat ve politikacıları arasında değil, araştırmacılar arasında da bir tartışma kaynağı olmuştur (Hatay, 2007: IX). Osmanlı dönemi boyunca adaların toplam nüfusu ve Hıristiyanlar ile Müslümanlar arasındaki demografik oran sürekli değişmekteydi. Ağır vergilendirme, doğal afetler ve göç tüm bu değişime sebep olmuştur. Yine de, Kıbrıs Rum nüfusu hakkındaki hemen hemen tüm verilerin, sadece Osmanlı vergi sicillerinden ve gezginler, yabancı konsoloslar ve yerel yetkililer tarafından yapılan çeşitli tahminlerden kaynaklandığı söylenebilir. Bu tahminlere göre, 17. ve 18. yüzyıllardaki eğilim, esas olarak Osmanlı İmparatorluğu’nun yakın bölgelerinden gelen Müslümanların sürekli olarak akması nedeniyle Hristiyan nüfusun azalmasına neden olmuştur (Hatay, 2007: 17). Kıbrıs’ta, İngiliz yönetimi tarafından 1881’den 1938’e kadar yapılan nüfus sayımlarından elde edilen sonuçlara göre; 1881’de toplam 186.173 olan ada nüfusunun % 24.42’sini oluşturan Türkler, 1938’e gelindiğinde ada nüfusunun ancak %17.65’ini oluşturabilmiştir (Çakmak, 2008: 205).

Kıbrıs Nüfus Göstergeleri (1881-1938)

Yıllar	Rumlar	Türkler	Diğer	Toplam
1881	137.631	45.458	3.084	186.173
1891	158.585	47.926	2.775	209.286
1901	182.739	51.309	2.974	237.022
1911	214.480	46.428	3.056	263.964
1921	244.887	51.339	4.489	300.715
1931	276.572	64.245	7.142	347.959
1938	310.070	66.459	-	376.529

Kaynak: (Çakmak, 2008: 205)

“1877 yılında Larnaka’daki İngiliz Konsolosu Watkins tarafından yapılan nüfus sayımına göre Kıbrıs adasında 67.000 Türk ve Müslüman, 133.000 Rum ve Hıristiyan olmak üzere toplam 200.000 kişi yaşamaktadır. 4 Nisan 1881 tarihinde yapılan resmî nüfus sayımında ise Türk nüfusu 45.458’dir ve bu düşüş adadaki Türk nüfusun ada dışına göç etmesiyle izah edilebilir. 29 Ekim 1914’te Osmanlı Devleti’nin 1. Dünya Savaşı’na fiili olarak katılması üzerine İngiltere 1878 tarihli antlaşmayı tek taraflı olarak hükümsüz ilan edip, 5 Kasım 1914’te Türkiye’ye harp ilan ederek aldığı bir kararla (Order in Council) Kıbrıs’ı İngiliz topraklarına kattığını, Mısır’daki Osmanlı hâkimiyetinin de artık sona erdiğini ilan eder. 27 Kasım 1917 tarihinde alınan bir başka kararla da adada yaşayanların iki yıl içerisinde İngiliz vatandaşlığına

geçmeleri istenir. Bu kararı tanımayan pek çok Türk, Kıbrıs'ı terk etmek zorunda kalır.” (Keser, 2006: 106)

2011 yılı itibariyle, KKTC nüfusu 286,257 kişi olarak belirtilmiştir.²¹ 2015 yılında Güney Kıbrıs'ın nüfusu ise haber kaynaklarından alınan bilgiye göre 848.300 kişi olarak belirtilmektedir.³²

Göç ve nüfus verilerini tartıştığımız bu bölümün ardından araştırmanın sonuçlarında da bahsedilen, özgün bir kimlik olma iddiasında olan “Kıbrıslı Türkler” konusunda yapılmış çalışmalardan bazılarını ele almak faydalı olacaktır.

Kıbrıslı Türkler

Araştırmanın önemli bir kısmı, kişilerin kendilerini nasıl tanımladıklarına dair ipuçlarını taşıyan kimlik tanımlamaları ile ilgili bölümdür. Bu çerçevede Kıbrıslılık, Kıbrıslı Türk olmak gibi tanımlamalara ışık tutması amacıyla literatürde yer alan bazı çalışmalardan söz etmek gerekmektedir.

Öncelikle, “Kıbrıslı” ve “Kıbrıslı Türk” konusunda yapılmış olan bir çalışmada farklı görüşlerden bu kavramlara yaklaşımlar üç başlıkta özetlenmektedir. “Kuzey Kıbrıs'ta, 1974 sonrasında toplumsal kültür yapısında üç farklı durum ve görüş ortaya çıkmıştır. Birinci görüşe göre Kıbrıslılık diye bir şey olmadığı, Kıbrıslılığın yalnızca coğrafi bir niteleme olduğu, Kıbrıs'ta iki büyük milletin Rum (Greek- Yunan) ve Türklerin bulunduğu buradan hareketle Kıbrıs Türk'ü olarak coğrafi anlamda Kıbrıslı Türk şeklinde bir nitelemenin olabileceği savunulmaktadır. Zaten, 1963'ten itibaren Anadolu Türk'ü ile Kıbrıs Türk'ü kültürel olarak daha da yakınlaşırken; Kıbrıs Türk'ü ile Kıbrıs Rum'u birbirinden daha da uzaklaşmıştır. 1974'te Türkiye'nin Kıbrıs'a müdahalesi sonrası, Türkiye'nin çeşitli bölgelerinden Kuzey Kıbrıs'a yerleşimler olmuştur. Sonuçta, Türkiye'den gelen kültürel kimlik ile Kıbrıs Türk'ü arasında kültürel ve siyasi bir ilişki ve de ikilem doğmuştur. İkinci ayırım, Kıbrıs Türk'ü ile Türkiye'den gelen Türkler arasında; dil, kültür, tarih ve coğrafi ayırımını nitelemek için Kıbrıs Türk'ü ve Türkiyeli şeklinde ifade edilebilecek bir görüş ortaya çıkmıştır. Üçüncü görüş ise Kıbrıs'taki Türkler ve Rumların 1571'de Türklerin gelmesinden 1974'e kadar bir arada yaşayarak ortak kültür oluşturdukları, ortak dil, tarih, kültür ve birlikte yaşama istekliği ile yeni bir kimlik meydana getirdikleri, bunun da adının ‘Kıbrıslılık’ olduğunu ileri süren görüş olup kültürel olmasa bile siyasi birlikteliğin sağlanabileceği savunulmaktadır” (Karacaoğlu ve Reyhanoğlu, 2006: 156-157).

1999'da yapılan bir araştırmaya göre “... Kendini Türk olarak tanımlayanların oranı % 46,5 iken, Kıbrıslı olarak tanımlayanlar % 29,3, Müslüman olarak tanımlayanlar 18,1 ve Avrupalı olarak tanımlayanlar ise % 6'dır. İlk ve ikinci sırada Türk olarak niteleyenlerin oranı % 79,9'a çıkarken Kıbrıslılığı birinci ve ikinci sırada görenlerin oranı ise % 59,6 çıkmıştır. Türk kimliğini birinci ve Kıbrıslılığı ikinci önemde görenlerin oranı % 23, ilk sırada Türk ve ikinci sırada ise

¹ http://www.devplan.org/nufus-2011/nufus%20son_.pdf, Erişim tarihi: 27/02/2018

² <http://www.iha.com.tr/haber-guney-kibrisin-nufusu-848-bin-571890/>, Erişim tarihi: 27/02/2018

Müslüman'ım diyenler %21 iken, önce Kıbrıslı daha sonrada Türk'üm diyenler % 19,5 ve ilkin Müslüman'ım daha sonra Türk'üm diyenler ise % 12,9 olmuştur. Doğum yerine göre yapılan karşılaştırmalarda ise, Kıbrıs doğumlular ile Türkiye doğumlular arasında kimlik tanımlamalarında önemli farklılıklar çıkmıştır. Kıbrıs doğumlular arasında % 45'i Türk kimliğini birinci, % 34'ü Kıbrıslılığı birinci ve yalnızca % 14,5'i Müslümanlığı birinci sıraya koymuşlardır. Buna karşın Türkiye doğumlularda ise, Türk kimliğini birinci sıraya koyanların oranı % 58,4, Müslümanlığı ilk sıraya koyanlar % 36,4 ve Kıbrıslılığı ilk sıraya koyanların oranı ise yalnızca % 4'tür. Burada Kıbrıs doğumluların içinde ebeveynleri Türkiye' den olan veya Türkiyeli-Kıbrıslı olanlar da vardır" (Karacaoğlu ve Reyhanoglu, 2006: 156-157).

Her ne kadar nitel bir çalışma olsa da kavramları anlama ve yorumlama açısından faydalanılabilecek olan **Arkonaç ve diğerlerinin yaptığı araştırmada, Kıbrıslı Türk kimliğinin hangi durumlarda tartışılacağı yorumlanmıştır:** "Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) toplumunu, bir tarafta a adanın yerlisi ve azınlıkta kalan Türkler ile mekâna önce asker olarak daha sonra 'anavatan' diye tabir edilen Türkiye'den Türkiye Cumhuriyeti vatandaşı olarak gelen ve sayıca çoğunlukta olan Türkiyeliler ya da T.C.'liler oluşturmaktadır. Kıbrıs'ın yerlisi olan Türkler, 1960'da kurulan Kıbrıs Cumhuriyeti devletinin öncesinde de sonrasında da çoğunlukta Rum nüfusa göre azınlıkta kalan gruptur. Kıbrıslı Türkler, 1974 Barış Harekâtından sonra 1976'da adanın kuzeyinde kurulan Kıbrıs Türk Federe Devleti'nde ve sonrasında 1983 yılında kurulan Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde bu sefer de sayıları hızla artan Türkiyeli ve Türkiyeli göçmenle karşı karşıya kalmışlardır. ... Vatandaşlık kazanmış Türkiyeli Türkleri ilk bakışta Almanya'ya ve diğer batılı ülkelere çalışmaya giden Türklere benzetmek mümkün ise de Türkler bu sefer Türklerin arasına gitmişler ve oradaki Türklerden sayıca fazla hale gelmişlerdir. ... Kuzey Kıbrıs'ta ulusal kimlik üzerine yapılan çalışmalarda ulusal kimliğin Kıbrıslı Türklerin özünde taşıdıkları bir kimlik olmadığı görülmektedir. Bağlama göre değişen ya da üretilen kimlik süreçleri söz konusudur. Sözelimi bazı durumlarda Kıbrıslı Türkler, Türkiye asıllı vatandaşları da aralarına dâhil ederek Kıbrıslı Rumlardan ayrı farklı bir grup oluşturmakta, bir 'ulusal biz' (Türklük ve KKTC'lilik üzerinden) yaratmaktadır. Başka zamanlarda ise varsayılan ortak bir Kıbrıs kimliği inşasında, Rumlarla aralarındaki farklar baskılanmakta ve her iki cemaatin benzerlikleri, sözelimi Adalı olmak ya da Kıbrıslı olmak gibi tanımlamalarla ön plana getirilmektedir. Doğal olarak bu süreçlere zemin sağlayan söylemlerden en önemlisi KKTC'nin varlığıdır. ... Kıbrıslı Türkler Türkiye'den gelenlerle birlikte adanın kuzeyinde bir toplum oluşturdular. Aynı mekân içinde bir devlet adı altında birlikte yaşıyor olmalarının birtakım neticeleri olduğu muhakkaktır. Sözelimi gündelik yaşantıda, işe alımlarda, devlet dairelerinin idarî yapılanmasında ya da en sıradan gündelik politik konuşmalarda tarafların hemen 'Kıbrıslı' ve 'TC'li' şeklinde ayrışabilmesi dikkat çekici bir ayrımcılığa işaret etmektedir"(Arkonaç vd, 2011:30-32).

Şahin'in yaptığı araştırmada Kıbrıslı bir kimlikle birlikte var olan bir Kıbrıslı Türk kimliği gibi örtüşen kimlik söylemlerinin bulunduğunu tespit edilmiştir. Tek bir kimlik yerine, farklı kimliklerin üretilmesi sürecinin devam ettiği ve ulusal kimliğin özelliklerinin değiştiği de söylenmektedir. Kıbrıslı Türkler, Kıbrıslı Rumlara karşı ayrı bir grup olarak inşa edildiği ve

Türk kökenli vatandaşları da içine alan bir ‘ulusal biz’ grubunu oluşturduğu söylenebilir. Diğer zamanlarda, her iki toplumun kültürel benzerlikleri vurgulanmış ve farklılıkları ortak bir Kıbrıslılık kimliğini oluşturmak üzere bastırılmıştır (Şahin, 2011:13).

Kıbrıslı Türk kimliğinin araştırmamızda daha baskın gözükmekte olması önceleri özgün bir kimlik olarak tanımlanması, bu konuda daha önceleri öne sürülmüş olan tek bir Kıbrıslı kimliğinden söz edilemeyeceği savından sonra bazı değişikliklerin yaşanmış olabileceği yönünde yorumlanabilir. Tek bir Kıbrıslı kimliğinden söz edilemeyeceği Beratlı’nın çalışmasında şu şekilde açıklanmıştır: “Türk dönemi boyunca Kıbrıs’ın karakteristiği, bizce genel Osmanlı yapısının bir sonucu olarak, ada halkı ve sonradan getirilen Türklerin barış içinde yaşaması ve devletin gözündeki askeri-reaya ayırımına bağlı olarak halkı da birbirine müslimgayri müslim ayırımından çok Osmanlı reaya ayırımına bağlı olarak yorumlamasıdır. Ancak, genel yapıya bağlı olarak elbette ki her iki cemaatten de kendine ayırdığı ayrıcalıklar, kendi kafalarında yaşamıştır. Kanımızca, Kıbrıslı Türkleri Kıbrıslı yapan süreç, adada geçirilen ilk iki yüz yıldır. Ne var ki, Kıbrıs’ta yaşanan dört yüzyılda ortaya tek bir Kıbrıslı kimliği çıkmadığı gibi, her iki halkın da kimliğinde de bulunan Kıbrıslı etken, ne azımsanacak kadar değersiz ve ne de abartılacak kadar büyüktür” (Beratlı, 1997:209).

Bir diğer çalışmada Nesim, Kıbrıslı Türk kimliğinin kaynaklarını yorumlamış, Kıbrıslı Türk kimliğinin Anadolu’dan gelen Türk kültüründen ve Kıbrıs’ta yaşayan diğer kültürlerle etkileşimden katılan unsurlarla oluştuğunu ileri sürmüştür (Nesim, 1990: 3).

“Kıbrıslı Türk kimliğinin ortaya çıkışını ve gelişimini araştırmada büyük ölçüde sosyal tarihe dayanmak gerekmektedir. Çünkü Kıbrıslı Türklük son yılların ortaya çıkardığı bir olgu değil, Kıbrıs Türk tarihi ile başlayan ve devam eden bir gerçektir. Kıbrıs’a Türklerin yerleşmesinden sonra Türk ulusunun bir parçası olarak, zaten aynı yönetim altında yaşayan bu insanlar Anavatanları ile olan kültürel bağlarını hiçbir zaman koparmamışlardır. Bir bölümü Anadolu’da bir bölümü Kıbrıs’ta yaşayan aileler, akrabalık bağlarını koparmamışlar, eski yerleşim bölgeleri ile yeni yerleşim bölgeleri arasında gidip gelmişler, kız alıp vermişler, ekonomik faaliyetlerini kâh orada kâh burada sürdürmüşler, birinden ötekine göç etmişlerdir. Kültürel ve düşünsel beslenmenin kaynağı Kıbrıslı Türkler için daima esas kök ile gövdenin yaşadığı Ana Kıbrıs dolu olmuştur” (Nesim, 1990: 2). Özetle söylemek gerekirse; araştırmamızda da doğrulanan bir Kıbrıslı Türk kimliğinden bahsetmek mümkündür. Ancak bu kimliğin kaynakları ve hangi unsurlardan beslendiği konusu araştırılmaya muhtaçtır. Nesim’in de belirttiği gibi Kıbrıslı Türk kimliği Anadolu Türk kültüründen ve Kıbrıs’ın tarihinden, doğasından, ekonomisinden ve Kıbrıs’ta yaşayan diğer kültürlerle etkileşime katılan unsurlardan etkilenerek biçimlenmeye başlamıştır (Nesim, 1990: 3). Kimliklerin oluşumu kavramsal boyutuyla değerlendirildiğinde, katmanlı bir süreç oluşu, dinamik özellikler taşıması tabiidir. Kıbrıslı Türk Kimliği de bu çerçevede düşünüldüğünde süreç hali hazırda devam etmekte, değişmekte ve dönüşmekte olan bir anlam olarak karşımıza çıkmaktadır.

YÖNTEM

Kıbrıslı Türklerin göçmenlere bakışı ile ilgili bilgi edinmek için sosyal bilimlerde sıklıkla kullanılan anket yönteminden yararlanılmıştır. Anket soruları 16/01/2017- 18/05/2017 tarihlerinde, Kıbrıs Sosyal Bilimler Üniversitesi Kıbrıs Araştırmaları Merkezi saha ekibi tarafından yüz yüze uygulanmıştır. Anket, KKTC genelinde nüfus yoğunlukları göz önüne alınarak 14 farklı yerleşim yerinde (Girne, Lefkoşa, Çamlıbel, İskele, Esentepe, Güzelyurt, Geçitkale, Gazi Mağusa, Lefke, Karpaz, İnönü, Vadili Akdoğan ve Değirmenlik), gönüllülük esaslı çerçevesinde, kadın ve erkek, 17-86 yaş aralığında toplam 920 kişiye uygulanmış ancak 2 anket hiç doldurulmamış olduğu için değerlendirmeler 918 kişi üzerinden tamamlanmıştır. KKTC nüfusunun 286,257⁴ olduğu göz önüne alındığında 920 kişilik bir örneklem büyüklüğünün böyle bir araştırma için yeterli olduğu söylenebilir. %95 güven seviyesinde araştırmanın örneklem sayısından kaynaklı hata payı %3,23'dür. Anket katılımcıların demografik özelliklerini ölçmeye yönelik sorularla (cinsiyet, yaş, çalışma durumu, yaşanılan şehir) başlamaktadır. Sonrasında anket formunda göçmenlerle ilgili algıyı ölçmeye yönelik 5'li likert ölçeğe göre hazırlanmış (Kesinlikle Katılıyorum, Katılıyorum, Fikrim Yok, Katılmıyorum, Kesinlikle Katılmıyorum) 9 adet soru yer almaktadır. Anketin devamında ise katılımcıların kendilerini nasıl tanımladıklarını ölçmeye yönelik 17 adet aidiyet sorusu gelmektedir.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Katılımcıların genel profiline bakıldığında; 918 kişiden %33,4'si (n=306) kadın, %66,6'sı (n=610) ise erkektir. 2 kişi bu soruya cevap vermemiştir. Ankete katılanların yaş ortalaması 44,427'dir. Katılımcıların yaş aralıkları ise 17-86 arasındadır. En fazla katılımcının bulunduğu yaş grubu ise 38'dir. Ankette sorulan çalışma durumu sorusuna 918 katılımcının %49'9'u (n=458) "Özel Sektör" cevabını vermiştir. Bu grubu Emekliler (n=162), Kamu Çalışanları (n=105), Ev Hanımları (n=102), Öğrenciler (n=52) ve son olarak İşsizler (n=37) takip etmiştir. 2 kişi bu soruya cevap vermemiştir. Ankete katılan 918 kişinin %22'si Girne'de yaşamaktadır (n=202). Bunu %21,6 ile Gazimağusa'da yaşayanlar takip etmektedir (n=198). Lefkoşa'da yaşayan katılımcılar %20,8'lik orana sahip iken (n=191); en düşük orana sahip kesim %1,1 ile Vadili'de yaşayanlardır (n=10).

Kimliğin en önemli unsurlarından birisi olan kişinin kendisini tanımlama biçimidir. Bu bakış açısıyla örneklemin %33,3'lük (n=306) önemli bir kısmının kendisini Kıbrıslı Türk olarak tanımlaması dikkat çekicidir.

Tablo 1. Kimlik Tanımlamaları

Kimlik Tanımı	N	%
Kıbrıslı	138	15,0
Kıbrıslı Türk	306	33,3

³ http://www.devplan.org/nufus-2011/nufus%20son_.pdf, Erişim tarihi: 27/02/2018

Kıbrıslı Rum	5	,5
Türkiyeli Türk	257	28,0
Türk	189	20,6
Diğer	20	2,2
Cevapsız	3	,3
Toplam	918	100,0

Örnekleme, Kıbrıs'a geliş tarihleri sorulmuş, dönemler itibariyle ilk sırada 1983 sonrası Kıbrıs'a gelen kitlenin araştırmamızda sayısal üstünlüğü olduğu görülmüştür. 1960 öncesinde Kıbrıs'a gelen grup örneklemin yaklaşık % 25'ini oluşturmaktadır (n= 237).

Tablo 2. Kıbrıs'a Geliş Tarihi

Kıbrıs'a Geliş Tarihi	N	%
1960 öncesi	237	25,8
1960-74 arası	51	5,6
1974-83 arası	193	21,0
1983 sonrası	392	42,7
Cevapsız	45	4,9
Toplam	918	100,0

Kıbrıs'a geliş tarihinin kimlik tanımlamalarında yer alıp almadığına çapraz ilişkilendirme tablosundan bakıldığında kendisini Kıbrıslı Türk olarak tanımlayan grubun aidiyet dayanağı olarak tarihsel geçmişi ile kuvvetli bir bağlantısı olduğu yorumu yapılabilir.

Tablo 3. Kıbrıs'a Geliş Tarihine Göre Kimlik Tanımlamaları

		Kıbrıs'a Geliş Tarihi					Toplam	
		Kıbrıslı	Kıbrıslı Türk	Kıbrıslı Rum	Türkiyeli Türk	Türk		Diğer
1960 öncesi	N	84	119	2	1	30	1	237
	%	35,4%	50,2%	,8%	,4%	12,7%	,4%	100,0%
1960-74 arası	N	7	27	1	8	8	0	51
	%	13,7%	52,9%	2,0%	15,7%	15,7%	,0%	100,0%
1974-83 arası	N	28	69	2	43	46	2	190
	%	14,7%	36,3%	1,1%	22,6%	24,2%	1,1%	100,0%
1983 sonrası	N	12	69	0	196	98	17	392
	%	3,1%	17,6%	,0%	50,0%	25,0%	4,3%	100,0%
Toplam	N	131	284	5	248	182	20	870
	%	15,1%	32,6%	,6%	28,5%	20,9%	2,3%	100,0%

Kıbrıs'a 1960 öncesi gelenlerin %50,2'si kendisini Kıbrıslı Türk olarak tanımlarken (n=119); %35,4'ü Kıbrıslı olarak tanımlamaktadır (n=84). Kıbrıs'a 1960-74 arası gelenlerin %52,9'u kendisini Kıbrıslı Türk olarak tanımlarken (n=27); %15,7'si Türkiyeli Türk (n=8), 15,7'si Türk olarak tanımlamaktadır (n=8). Kıbrıs'a 1974-83 arası gelenlerin %36,3'ü kendisini Kıbrıslı Türk olarak tanımlarken (n=69); %24,2'si Türkiyeli Türk (n=46), 22,6'sı Türk olarak tanımlamaktadır (n=43). Kıbrıs'a 1983 sonrası gelenlerin %50'si kendisini Türkiyeli Türk olarak tanımlarken (n=196); %25'i Türk (n=98), %17,6'sı Kıbrıslı Türk olarak tanımlamaktadır (n=69).

Bu noktada özellikle Türkiyeli Türklerin özellikle Türk olarak tanımlandığını (n=768), yabancı olarak tanımlanma oranının düşük olduğunu (n=14), ancak bazı durumlarda göçmen olarak nitelendirildiğini söylemek mümkündür.

Tablo 4. Türkiyeli Türklerin Kimlik Nitelendirmeleri

	N	%
Kuzeyli	19	2,1
Türk	768	83,7
Yabancı	14	1,5
Göçme	106	11,5
Diğer	9	1,0
Cevapsız	2	,2
Toplam	918	100,0

Güney Kıbrıslı Türklerin %40,2 oranında “Kıbrıslı” olarak tanımlanması (n=369); yabancı olarak tanımlanma oranının % 26,7 olması (n=245), coğrafi konumlanışın da yabancı olarak hissetme sebeplerinden birisi olabileceğini düşündürdüğü söylenebilir. **Tablo 5. Güney Kıbrıslı Türklerin Kimlik Nitelendirmeleri**

	N	%
Kıbrıslı	369	40,2
Türk	177	19,3
Yabancı	245	26,7
Göçmen	95	10,3
Diğer	27	2,9
Cevapsız	5	,5
Toplam	918	100,0

Kendisini **Kıbrıslı** olarak tanımlayanların yaklaşık %57,4'ü güney Kıbrıslı Türkleri “Kıbrıslı” olarak tanımlamaktadır (n=78). Kıbrıslıların %9,6'sı ise güney Kıbrıslı Türkleri; göçmen olarak görmektedir (n=13).

Kendisini **Kıbrıslı Türk** olarak tanımlayanların %38,9'u güney Kıbrıslı Türkleri "Kıbrıslı" olarak tanımlamaktadır (n=119). Kıbrıslı Türklerin %11,1'i ise güney Kıbrıslı Türkleri göçmen olarak görmektedir (n=34). Kıbrıslı Türklerin %27,5'i Güney Kıbrıslı Türkleri yabancı olarak görmektedir (n=84).

Kıbrıslı Rumların %60'ı Güney Kıbrıslı Türkleri "Kıbrıslı" olarak tanımlamaktadır (n=3). **Kıbrıslı Rumların** %20'si Güney Kıbrıslı Türkleri göçmen (n=1), %20'si ise Türk olarak tanımlamaktadır (n=1).

Türkiyeli Türklerin %41,6'sı Güney Kıbrıslı Türkleri "Kıbrıslı" olarak tanımlamaktadır (n=106). **Türkiyeli Türklerin** %8,2'si Güney Kıbrıslı Türkleri "göçmen" (n=21), %36,5'i ise "Yabancı", olarak tanımlamaktadır. **Türkiyeli Türklerin** %11,8 i Güney Kıbrıslı Türkleri "Türk" olarak tanımlamaktadır (n=30).

Türklerin %28,2 si Güney Kıbrıslı Türkleri "Kıbrıslı" olarak tanımlamaktadır (n=53). **Türklerin** %13,3'ü Güney Kıbrıslı Türkleri "göçmen" (n=25), %18,6'sı ise "Yabancı", olarak tanımlamaktadır (n=35). **Türkiyeli Türklerin** %35,1'i Güney Kıbrıslı Türkleri "Türk" olarak tanımlamaktadır (n=66).

Tablo 6. Kimlik Tanımlamalarına Göre Güney Kıbrıslı Türk Tanımlamaları

		Kıbrıslı	Türk	Yabancı	Göçmen	Diğer	Toplam	
Kendinizin asıl tanımlarsınız?	Kıbrıslı	N	78	18	25	13	2	136
		%	57,4%	13,2%	18,4%	9,6%	1,5%	100,0%
	Kıbrıslı Türk	N	119	60	84	34	9	306
		%	38,9%	19,6%	27,5%	11,1%	2,9%	100,0%
	Kıbrıslı Rum	N	3	1	0	1	0	5
		%	60,0%	20,0%	,0%	20,0%	,0%	100,0%
	Türkiyeli Türk	N	106	30	93	21	5	255
		%	41,6%	11,8%	36,5%	8,2%	2,0%	100,0%
	Türk	N	53	66	35	25	9	188
		%	28,2%	35,1%	18,6%	13,3%	4,8%	100,0%
	Diğer	N	9	2	6	1	2	20
		%	45,0%	10,0%	30,0%	5,0%	10,0%	100,0%
Toplam	N	368	177	243	95	27	910	
	%							

Örnekleme katılan kişilerin kendilerini Ülke olarak en çok Türkiye’ye yakın hissetmeleri bir üst kimlik olarak **Kıbrıslı Türklerin** de Türk kimliğini benimsediğini, ya da Türkiye’den keskin sınırlarla ayrılmış bir algıya sahip olmadığını düşündürebilir. Bu tabloda %6,4’lük bir oran ile kişilerin kendilerini İngiltere’ye yakın hissetmesinin en önemli sebeplerinden bir tanesi orada yaşayan akrabaların varlığı ve tarihsel etki olarak yorumlanabilir (n=59).

Tablo 7. Kültürel Olarak Daha Yakın Hissedilen Ülkeler

	N	%
Türkiye	501	54,6
İngiltere	59	6,4
KKTC	304	33,1
GKRY	8	,9
Yunanistan	10	1,1
Diğer	15	1,6
Cevapsız	21	2,3
Toplam	918	100,0

Katılımcıların önemli bir kısmı (%41,2) Kıbrıs kültürünü “özgün” bir kültür olarak tanımlamaktadır (n=378). Bu özgünlüğün ardından oransal olarak “Türkiye’ye yakın bir kültür” olarak tanımlanan Kıbrıslı kültürü, tarihi geçmişini Türkiye’den almakla beraber özgün bir Türk yapılanmasının olduğunu ve Kıbrıslı Türk kimliğinin birçok faktörden etkilenecek yeni bir hal almaya başladığını düşündürmektedir. **Tablo 8. Kıbrıs Kültürü Tanımlamaları**

	N	%
Türkiye’ye yakın	270	29,4
Yunanistan’a yakın	14	1,5
Özgün	378	41,2
Avrupa’ya yakın	155	16,9
Akdeniz’e yakın	96	10,5
Cevapsız	5	,5
Toplam	918	100,0

Gerek aynı mahallede yaşama (n=446), gerek çalışma hayatında birlikte olma (n=438), ve gerekse de evlenme için seçilen toplumsal gruplar (n=367) birlikte ele alındığında “Kıbrıslı Türkler” cevabı örneklem içinde yer alan ve kendisini “Kıbrıslı Türk” olarak tanımlayan

kişilerin, kendilerine tarihi ve kültürel olarak yakın olabilecek “Kıbrıslı Türkler”i tercih ettiği ve aidiyet hissini bu faktörlerde ön plana çıktığı sonucunu düşündürmektedir.

Tablo 9. Hangi Toplumsal Gruplardan ile Aynı Mahallede Yaşamak İstendiği

	N	%
Türkiyeli Türk	297	32,4
Rumlar	23	2,5
Öğrenciler	35	3,8
Kıbrıslı Türkler	446	48,6
Diğer	85	9,3
Cevapsız	32	3,5
Toplam	918	100,0

Tablo 10. Hangi Toplumsal Gruplar ile Çalışmak İstendiği

	N	%
Türkiyeli Türk	276	30,1
Rumlar	27	2,9
Öğrenciler	41	4,5
Kıbrıslı Türkler	438	47,7
Diğer	100	10,9
Toplam	882	96,1
Cevapsız	36	3,9
Toplam	918	100,0

Tablo 11. Hangi Toplumsal Gruplar ile Evlenmek İstenildiği

	N	%
Türkiyeli Türk	341	37,1
Rumlar	16	1,7
Öğrenciler	10	1,1
Kıbrıslı Türkler	367	40,0
Diğer	142	15,5
Toplam	876	95,4
Cevapsız	42	4,6
Toplam	918	100,0

Tablo 12. Kıbrıs'ta Hangi Toplumsal Gruplar ile Birlikte Yaşamak İstendiği

	N	%
Kıbrıslı Türklerle	459	50,0
Rumlarla	14	1,5
Türkler ve Rumlar Birlikte	65	7,1
Türkiyeli Türklerle	271	29,5
Diğer	74	8,1
Toplam	883	96,2
Cevapsız	35	3,8
Toplam	918	100,0

Diğer kimlikleri değerlendirmek, 'öteki' tanımını netleştirmek açısından örneklem ele alındığında yabancı olarak nitelendirilen grupların başında Rumlar gelmektedir (n=615). Ancak bu tabloda özellikle dikkat çeken bir detay Türkiyeli Türklerin de yabancı olarak kabul edildiği durumların söz konusu olduğudur (n=51).

Tablo 13. Yabancı Sayılan Toplumsal Gruplar

	N	%
Türkiyeli Türk	51	5,6
Rumlar	615	67,0
Öğrenciler	59	6,4
Güney Kıbrıslı Türkler	58	6,3
Diğer	121	13,2
Cevapsız	14	1,5
Toplam	918	100,0

Kıbrıs'a geliş tarihi açısından ele alınan 'öteki' tanımlamalarına bakıldığında; özellikle 1960 öncesi gelenlerin Türkiyeli Türkleri yabancı olarak gördüğü (n=27), 1983 sonrası gelenlerin diğer tarihlerde gelenlere oranla daha çok Rumları yabancı olarak tanımladığı söylenebilir (n=283).

Tablo 14. Kıbrıs'a Geliş Tarihinin Göre Yabancı Olarak Değerlendirilen Gruplar

	N	Türkiyeli			Güney Kıbrıslı Türkler		Toplam
		Türk	Rumlar	Öğrenciler	Türkler	Diğer	
1960 öncesi	N	27	133	18	6	48	232
	%	11,6%	57,3%	7,8%	2,6%	20,7%	100,0%

Kıbrıs'a Geliş Tarihi	N	1	37	5	4	3	50
	1960-74 arası	%	2,0%	74,0%	10,0%	8,0%	6,0%
N	5	134	10	14	27	190	
1974-83 arası	%	2,6%	70,5%	5,3%	7,4%	14,2%	100,0%
N	15	283	23	28	38	387	
1983 sonrası	%	3,9%	73,1%	5,9%	7,2%	9,8%	100,0%
N	48	587	56	52	116	859	
Toplam	%	5,6%	68,3%	6,5%	6,1%	13,5%	100,0%

Tablo 15. Kimlik Tanımlamalarına Göre Yabancı Grup Tanımlamaları

	N	Türkiyeli			Güney Kıbrıslı		Toplam
		Türk	Rumlar	Öğrenciler	Türk	Diğer	
Kıbrıslı	N	16	76	16	5	24	137
	%	11,7%	55,5%	11,7%	3,6%	17,5%	100,0%
Kıbrıslı Türk	N	13	211	14	16	48	302
	%	4,3%	69,9%	4,6%	5,3%	15,9%	100,0%
Kıbrıslı Rum	N	1	1	2	0	1	5
	%	20,0%	20,0%	40,0%	,0%	20,0%	100,0%
Türkiyeli Türk	N	11	188	15	23	16	253
	%	4,3%	74,3%	5,9%	9,1%	6,3%	100,0%
Türk	N	9	130	10	14	23	186
	%	4,8%	69,9%	5,4%	7,5%	12,4%	100,0%
Diğer	N	1	7	2	0	9	19
	%	5,3%	36,8%	10,5%	,0%	47,4%	100,0%
Toplam	N	51	613	59	58	121	902
	%	5,7%	68,0%	6,5%	6,4%	13,4%	100,0%

Kendisini **Kıbrıslı** olarak tanımlayanların yaklaşık %55,5'i, Rumları yabancı toplumsal grup olarak nitelendirmektedir (n=76). Kıbrıslıların %3,6 gibi düşük bir oran olan ile Güney Kıbrıslı Türkleri yabancı toplumsal grup olarak görmektedir (n=5).

Kendisini **Kıbrıslı Türk** olarak tanımlayanların %69,9'u, Rumları yabancı toplumsal grup olarak tanımlamaktadır (n=211). Kıbrıslı Türklerin %,4,3'ü Türkiyeli Türker'i yabancı toplumsal grup olarak görmektedir (n=13).

Göçmenlere İlişkin Görüşler

Araştırmanın bu bölümünde saha araştırmasının uygulandığı örneklemin Kıbrıs'ta yaşayan göçmenlere ilişkin görüşleri yer almaktadır. Özellikle Kıbrıs'ta yaşayan göçmenlerde olması gereken özellikler saha araştırmasının yapıldığı örneklem tarafından "Kıbrıs Kültürüne uyum sağlamış olmalı" şeklinde vurgulanmıştır (n=462). Bu vurgu Kıbrıs kültürünün dışarıdan göç ile gelenlerin kültürü ile arasındaki mesafeyi anlamak açısından önemlidir. Kıbrıs kültürüne uyum kadar, Müslüman kültürüne sahip olmaya (n=205) ve Türk kültürüne sahip olmaya (n=144) da örneklem tarafından önem atfedilmiştir.

Tablo 16. Kıbrıs'ta Yaşayan Göçmen Yabancılarla Bulunması Gereken En Önemli Unsurlar

	N	%
Kıbrıs kültürüne uyum sağlamış olması	462	50,3
Müslüman kültürüne sahip olması	205	22,3
Türk kültürüne sahip olması	144	15,7
Avrupa kültürüne sahip olması	63	6,9
Rum kültürüne sahip olması	7	,8
Diğer	30	3,3
Cevapsız	7	,8
Toplam	918	100,0

Örnekleme göçmenler ile kent yaşamında karşılaştığı sorunlar, göçmen yabancılarla bulunması gereken özellikler ve göçmenlerin varlığının toplumsal hayatı nasıl eklediğine ilişkin sorular sorulmuştur. Öncelikle kent yaşamında problem olarak nitelenen unsurun kültürel farklılık olarak nitelendirilmesi göçmenlerin toplum içerisinde farklı olarak algılandığının işaretidir (n=392). Göçmenler ile iletişim kurma zorluğu aradaki bu farklılıklara işaret etmektedir (n=135). Kent yaşamında göçmenlerle karşılaşılan sorunlar açısından örneklem tarafından hırsızlık, uyuşturucu kullanımı gibi suçların ve şiddetin işaret edildiği görülmektedir (n=124).

Tablo 17. Göçmenlerle Kent Yaşamında Karşılaşılan Sorunlar

	N	%
İletişim Zorluğu	135	14,7
Komşuluk İlişkileri	70	7,6
Kültürel Farklılık	392	42,7
Türkiyeli Girişimciler	11	1,2

Suç ve Şiddet (Hırsızlık, Uyuşturucu)	124	13,5
Diğer	137	14,9
Cevapsız	49	5,3
Toplam	918	100,0

Örnekleme göçmenlere ilişkin bazı ifadeler sunulmuş ve bu ifadeleri değerlendirmeleri istenmiştir. Katılımcıların %74,5’lik kısmı Kıbrıs’a gelen göçmenlerin Kıbrıs’a olumlu bir katkısı olduğunu düşünmektedir (n=682). Ankete katılanların %73,4’ü genel olarak göçmenlerin ülkelerine pozitif bir katkısı olduğunu düşünmektedir (n=672).

“Kıbrıs’a gelen göçmenlerin Kıbrıs kültürünü ve yaşamını benimsediğini düşünüyorum” ifadesine ‘katılıyorum’ ve ‘kesinlikle katılıyorum’ diyenlerin toplamı %50,5’tir (n=463). Ankete katılan 918 kişinin %79,1’i, ‘katılıyorum’ ve ‘kesinlikle katılıyorum’ seçeneklerini işaretleyerek, “Göçmenler Kıbrıs ekonomisine katkı sağlamaktadır” görüşünü desteklemişlerdir (n=722).

“Göçmenlerin varlığı devlet hizmetlerinden daha az yararlanılmasını sağlamaktadır” ifadesine %32,9’luk kısım ‘katılmıyorum’ (n=302); %16,1’i ise, ‘kesinlikle katılmıyorum’ demiştir (n=148).

“Göçmenlerin iş bulma olanaklarını etkilemesi” hususunda katılımcılar ikiye ayrılmıştır. Bu ifadeye ‘katılıyorum’ ve ‘kesinlikle katılıyorum’ diyenlerin toplam oranı %47,7 iken (n=432), ‘katılmıyorum’ veya ‘kesinlikle katılmıyorum’ diyenlerin toplam oranı ise %41,3 olmuştur (n=374). İki karşı görüşün oranları birbirine yakındır.

“Göçmenler değerlerimizi anlamak için çaba göstermektedir” ifadesine ‘katılıyorum’ ve ‘kesinlikle katılıyorum’ diyenlerin toplam oranı %45,7 iken (n=415), ‘katılmıyorum’ veya ‘kesinlikle katılmıyorum’ diyenlerin toplam oranı %35,1’dir (n=320).

Ankete katılanlar “göçmenlerin Kıbrıs’ta güvenlik sorunu oluşturduğu” görüşüne katılmamaktadır. Katılımcıların %17,9’u bu soruya kesinlikle katılmazken (n=164), ‘katılmıyorum’ diyenlerin oranı ise %37 olmuştur (n=340).

Ankete katılanlar yaşadıkları yerde Türkler ve Rumların bir arada yaşaması fikrine %50,1 ile ‘kesinlikle katılmıyorum’ diyerek karşı çıkmıştır (n=460). Bu soruya ‘katılmıyorum’ yanıtı verenlerle birlikte bu oran %73,5’e çıkmaktadır (n=675).

Bu genel değerlendirmelerin oransal dağılımını şüphesiz çapraz karşılaştırmalarla değerlendirerek yorumlamak daha anlamlı olacaktır.

Tablo 18. Kimlik Tanımlamalarına Göre Kıbrıs’a Gelen Göçmenlerin Kıbrıs’a Olumlu Bir Katkısı Olduğunu Düşünüyorum İfadesinin Değerlendirilmesi

		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
Kıbrıslı	N	39	45	8	30	15	137
	%	28,5%	32,8%	5,8%	21,9%	10,9%	100,0%
Kıbrıslı	N	88	141	9	49	18	305

Kendinizi Nasıl Tanımlıyorsunuz?	Türk	%	28,9%	46,2%	3,0%	16,1%	5,9%	100,0%
	Kıbrıslı Rum	N	1	1	0	3	0	5
		%	20,0%	20,0%	,0%	60,0%	,0%	100,0%
	Türkiyeli Türk	N	84	117	15	32	9	257
		%	32,7%	45,5%	5,8%	12,5%	3,5%	100,0%
	Türk	N	45	106	6	22	10	189
		%	23,8%	56,1%	3,2%	11,6%	5,3%	100,0%
	Diğer	N	6	6	2	5	1	20
		%	30,0%	30,0%	10,0%	25,0%	5,0%	100,0%
	Toplam	N	263	416	40	141	53	913
		%	28,8%	45,6%	4,4%	15,4%	5,8%	100,0%

Kendisini **Kıbrıslı Türk** olarak tanımlayanların %46,2'si “Kıbrıs’a gelen göçmenlerin Kıbrıs’a olumlu bir katkısı olduğunu düşünüyorum” fikrine ‘katılıyorum’ cevabı vermiştir (n=141). ‘Kesinlikle katılıyorum’ diyenlerle birlikte bu oran toplam %75,1’e çıkmaktadır (n=229). Kendisini **Türkiyeli Türk** veya **Türk** olarak tanımlayanlarda bu soruya çok büyük çoğunlukla ‘katılıyorum’ veya ‘kesinlikle katılıyorum’ demişlerdir. Kendisini **Kıbrıslı Rum** olarak tanımlayan 5 kişiden 3’ü ise Kıbrıs’a gelen göçmenlerin Kıbrıs’a olumlu bir katkısı olduğunu düşünmemektedir.

Tablo 19. Kimlik Tanımlamalarına Göre Kıbrıs’a Gelen Göçmenlerin Kıbrıs Kültürünü ve Yaşamını Benimsediğini Düşünüyorum İfadesinin Değerlendirilmesi

		Kesinlikle katılıyorum		Fikrim yok		Kesinlikle katılmıyorum		Toplam
		Katılıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	
Kıbrıslı	N	16	47	22	36	17	138	
	%	11,6%	34,1%	15,9%	26,1%	12,3%	100,0%	
Kıbrıslı Türk	N	47	102	55	78	23	305	
	%	15,4%	33,4%	18,0%	25,6%	7,5%	100,0%	
Kıbrıslı Rum	N	0	1	0	4	0	5	
	%	,0%	20,0%	,0%	80,0%	,0%	100,0%	
	N	44	97	36	69	11	257	

Türkiyeli Türk

		17,1%	37,7%	14,0%	26,8%	4,3%	100,0%
Türk	N	25	71	29	56	7	188
	%	13,3%	37,8%	15,4%	29,8%	3,7%	100,0%
Diğer	N	2	8	5	4	1	20
	%	10,0%	40,0%	25,0%	20,0%	5,0%	100,0%
Toplam	N	134	326	147	247	59	913
	%	14,7%	35,7%	16,1%	27,1%	6,5%	100,0%

Kendisini **Kıbrıslı** olarak tanımlayanların yaklaşık %45,7'si (%11.6 kesinlikle katılıyorum, %34,1 katılıyorum)'si "Kıbrıs'a gelen göçmenlerin Kıbrıs kültürünü ve yaşamını benimsediği"ni düşünüyorken (n=63), yaklaşık %38,4'ü bu fikri benimsememektedir (n=53).

Kendisini **Kıbrıslı Türk** olarak tanımlayanların yaklaşık %48,8'i (%15,4 kesinlikle katılıyorum, %33,4 katılıyorum) "Kıbrıs'a gelen göçmenlerin Kıbrıs kültürünü ve yaşamını benimsediği"ni düşünüyorken (n=149); yaklaşık %33,1'ü bu fikri benimsememektedir (n=101).

Tablo 20. Kimlik Tanımlamalarına Göre Göçmenler Kıbrıs Ekonomisine Katkı Sağlamaktadır İfadesinin Değerlendirilmesi

		Kesinlikle katılıyorum	Katılıyorum	Fikrim yok	Katılmıyorum	Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
Kıbrıslı	N	38	51	14	20	14	137
	%	27,7%	37,2%	10,2%	14,6%	10,2%	100,0%
Kıbrıslı Türk	N	101	128	16	45	13	303
	%	33,3%	42,2%	5,3%	14,9%	4,3%	100,0%
Kıbrıslı Rum	N	1	2	0	2	0	5
	%	20,0%	40,0%	,0%	40,0%	,0%	100,0%
	N	91	128	9	23	5	256

Kendinizi Nasıl Tanımlıyorsunuz?	Türkiyeli Türk	%	35,5%	50,0%	3,5%	9,0%	2,0%	100,0%
		N	55	108	3	18	5	189
	Türk	%	29,1%	57,1%	1,6%	9,5%	2,6%	100,0%
		N	8	8	0	3	1	20
	Diğer	%	40,0%	40,0%	,0%	15,0%	5,0%	100,0%
		N	294	425	42	111	38	910
	Toplam	%	32,3%	46,7%	4,6%	12,2%	4,2%	100,0%
		N	294	425	42	111	38	910

Kendisini **Kıbrıslı** olarak tanımlayanların yaklaşık %64,9'u (%27,7 kesinlikle katılıyorum, %37,2 katılıyorum) “göçmenlerin Kıbrıs ekonomisine katkı sağladığı”ni düşünürken (n=89), yaklaşık %24,8'i bu fikri benimsememektedir(n=34).

Kendisini **Kıbrıslı Türk** olarak tanımlayanların yaklaşık %75,5'i (%33,3 kesinlikle katılıyorum, %42,2 katılıyorum) “göçmenlerin Kıbrıs ekonomisine katkı sağladığı”ni düşünürken (n=229), yaklaşık %19,2'si ' bu fikri benimsememektedir(n=58).

Tablo 21. Kimlik Tanımlamalarına Göre Göçmenlerin Varlığı Devlet Hizmetlerinden Daha Az Yararlanılmasını Sağlamaktadır İfadesinin Değerlendirilmesi

Kendinizi Nasıl Tanımlıyorsunuz?		Fikrim			Kesinlikle katılmıyorum	Toplam
		Katılıyorum	yok	Katılmıyorum		
Kıbrıslı	N	32	27	36	24	136
	%	23,5%	19,9%	26,5%	17,6%	100,0%
Kıbrıslı Türk	N	73	40	101	55	304
	%	24,0%	13,2%	33,2%	18,1%	100,0%
Kıbrıslı Rum	N	2	0	1	1	5
	%	40,0%	,0%	20,0%	20,0%	100,0%
Türkiyeli Türk	N	64	41	90	47	256
	%	25,0%	16,0%	35,2%	18,4%	100,0%
Türk	N	50	40	70	16	188
	%	26,6%	21,3%	37,2%	8,5%	100,0%

Diğer	N	8	3	4	3	19
	%	42,1%	15,8%	21,1%	15,8%	100,0%
Toplam	N	229	151	302	146	908
%		25,2%	16,6%	33,3%	16,1%	100,0%

Kendisini **Kıbrıslı** olarak tanımlayanların yaklaşık %36'sı (%12,5 kesinlikle katılıyorum, %23,5 katılıyorum) “göçmenlerin varlığının, devlet hizmetlerinden daha az yararlanılmasına sebep olduğu”nu düşünürken (n=49), yaklaşık %44,1'i bu fikri benimsememektedir (n=60).

Kendisini **Kıbrıslı Türk** olarak tanımlayanların yaklaşık %35,5'i (%11,5 kesinlikle katılıyorum, %24,0 katılıyorum) göçmenlerin varlığının, devlet hizmetlerinden daha az yararlanılmasına sebep olduğunu düşünürken (n=108), yaklaşık %51,3'ü bu fikri benimsememektedir (n=156).

Tablo 22. Kimlik Tanımlamalarına Göre Göçmenler İş Bulma Olanaklarımızı Etkilemektedir İfadesinin Değerlendirilmesi

		Kesinlikle katılıyorum		Fikrim yok		Kesinlikle katılmıyorum		Toplam
		Katılıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	Katılıyorum	Katılmıyorum	
Kıbrıslı	N	28	41	18	35	15	137	
	%	20,4%	29,9%	13,1%	25,5%	10,9%	100,0%	
Kıbrıslı Türk	N	55	103	26	82	34	300	
	%	18,3%	34,3%	8,7%	27,3%	11,3%	100,0%	
Kıbrıslı Rum	N	1	3	0	0	1	5	
	%	20,0%	60,0%	,0%	,0%	20,0%	100,0%	
Türkiyeli Türk	N	28	73	33	84	36	254	
	%	11,0%	28,7%	13,0%	33,1%	14,2%	100,0%	
Türk	N	23	68	20	60	16	187	
	%	12,3%	36,4%	10,7%	32,1%	8,6%	100,0%	
Diğer	N	2	7	1	8	1	19	
	%	10,5%	36,8%	5,3%	42,1%	5,3%	100,0%	
Toplam	N	137	295	98	269	103	902	
	%							

Kendinizi Nasıl Tanımlarsınız?

Kendisini **Kıbrıslı** olarak tanımlayanların yaklaşık %50,3'ü (%20,4 kesinlikle katılıyorum, %29,9 katılıyorum) “göçmenlerin varlığının, iş bulma olanaklarını etkilediği”ni düşünürken(n=69), yaklaşık %36,1'i bu fikri benimsememektedir (n=50).

Kendisini **Kıbrıslı Türk** olarak tanımlayanların yaklaşık %52,6'sı (%18,3 kesinlikle katılıyorum, %34,3 katılıyorum) “göçmenlerin varlığının, iş bulma olanaklarını etkilediği”ni düşünürken(n=158), yaklaşık %38,6'sı bu fikri benimsememektedir(n=116).

Tablo 22. Kimlik Tanımlamalarına Göre Göçmenler Değerlerimizi Anlamak İçin Çaba Göstermektedir İfadesinin Değerlendirilmesi

		Kesinlikle		Fikrim		Kesinlikle		Toplam
		katılıyorum	Katılıyorum	yok	Katılmıyorum	katılmıyorum		
Kıbrıslı	N	9	38	33	37	20	137	
	%	6,6%	27,7%	24,1%	27,0%	14,6%	100,0%	
Kıbrıslı Türk	N	29	86	64	94	29	302	
	%	9,6%	28,5%	21,2%	31,1%	9,6%	100,0%	
Kıbrıslı Rum	N	1	0	0	4	0	5	
	%	20,0%	,0%	,0%	80,0%	,0%	100,0%	
Türkiyeli Türk	N	35	109	51	42	18	255	
	%	13,7%	42,7%	20,0%	16,5%	7,1%	100,0%	
Türk	N	17	84	20	53	14	188	
	%	9,0%	44,7%	10,6%	28,2%	7,4%	100,0%	
Diğer	N	1	4	4	9	0	18	
	%	5,6%	22,2%	22,2%	50,0%	,0%	100,0%	
Toplam	N	92	321	172	239	81	905	
	%	10,2%	35,5%	19,0%	26,4%	9,0%	100,0%	

Kendinizi Nasıl Tanımlarsınız?

Kendisini **Kıbrıslı** olarak tanımlayanların yaklaşık %34,3'ü (%6,6 kesinlikle katılıyorum, %27,7 katılıyorum) “göçmenlerin değerlerini anlamaya çalıştığı”ni düşünürken (n=47), yaklaşık %41,6'sı bu fikri benimsememektedir (n=57).

Kendisini **Kıbrıslı Türk** olarak tanımlayanların yaklaşık %38,1'i (%9,6 kesinlikle katılıyorum, %28,5 katılıyorum) “göçmenlerin değerlerini anlamaya çalıştığı”nı düşünürken (n=115), yaklaşık %40,7'si bu fikri benimsememektedir (n=123).

Tablo 23. Kimlik Tanımlamalarına Göre Göçmenler Kıbrıs'ta Güvenlik Sorunu Oluşturmaktadır İfadesinin Değerlendirilmesi

		Kesinlikle katılıyorum		Fikrim yok		Kesinlikle katılmıyorum		Toplam
		N	Katılıyorum	N	Katılmıyorum	N	Katılmıyorum	
Kıbrıslı	N	18	36	19	38	27	138	
	%	13,0%	26,1%	13,8%	27,5%	19,6%	100,0%	
Kıbrıslı Türk	N	32	89	23	111	49	304	
	%	10,5%	29,3%	7,6%	36,5%	16,1%	100,0%	
Kıbrıslı Rum	N	0	2	1	1	1	5	
	%	,0%	40,0%	20,0%	20,0%	20,0%	100,0%	
Türkiyeli Türk	N	20	59	28	97	52	256	
	%	7,8%	23,0%	10,9%	37,9%	20,3%	100,0%	
Türk	N	15	51	6	86	31	189	
	%	7,9%	27,0%	3,2%	45,5%	16,4%	100,0%	
Diğer	N	2	5	2	7	3	19	
	%	10,5%	26,3%	10,5%	36,8%	15,8%	100,0%	
Toplam	N	87	242	79	340	163	911	
	%	9,5%	26,6%	8,7%	37,3%	17,9%	100,0%	

Kendinizi Nasıl Tanımlarsınız?

Kendisini **Kıbrıslı** olarak tanımlayanların yaklaşık %39,1'i (%13,0 kesinlikle katılıyorum, %26, katılıyorum) göçmenlerin Kıbrıs'ta güvenlik sorunu oluşturduğunu düşünürken (n=54), yaklaşık %47,1'i bu fikri benimsememektedir (n=65).

Kendisini **Kıbrıslı Türk** olarak tanımlayanların yaklaşık %39,8'i (%10,5 kesinlikle katılıyorum, %29,3 katılıyorum) göçmenlerin Kıbrıs'ta güvenlik sorunu oluşturduğunu düşünürken (n=121), yaklaşık %52,6'sı bu fikri benimsememektedir (n=160).

Tablo 24. Kimlik Tanımlamalarına Göre Göçmenlerle Kent Yaşamında Karşılaşılan Sorunlar

	İletişim Zorluğu	Komşuluk İlişkileri	Kültürel Farklılık	Türkiyeli Girişimciler	Suç ve şiddet	Diğer	Toplam
--	------------------	---------------------	--------------------	------------------------	---------------	-------	--------

Kendinizi Nasıl Tanımlarsınız?	Kıbrıslı	N	7	9	57	1	35	22	131
		%	5,3%	6,9%	43,5%	,8%	26,7%	16,8%	100,0%
	Kıbrıslı Türk	N	43	20	135	2	47	42	289
		%	14,9%	6,9%	46,7%	,7%	16,3%	14,5%	100,0%
	Kıbrıslı Rum	N	1	0	0	2	0	2	5
		%	20,0%	,0%	,0%	40,0%	,0%	40,0%	100,0%
	Türkiyeli Türk	N	49	26	107	5	16	46	249
		%	19,7%	10,4%	43,0%	2,0%	6,4%	18,5%	100,0%
	Türk	N	28	15	89	1	21	22	176
		%	15,9%	8,5%	50,6%	,6%	11,9%	12,5%	100,0%
	Diğer	N	7	0	4	0	4	3	18
		%	38,9%	,0%	22,2%	,0%	22,2%	16,7%	100,0%
	Toplam	N	135	70	392	11	123	137	868
		%	15,6%	8,1%	45,2%	1,3%	14,2%	15,8%	100,0%

Kendisini **Kıbrıslı** olarak tanımlayanların yaklaşık %43,5'i göçmenlerle kent yaşamında kültürel farklılık sorunuyla karşılaşmakta olduğunu söylemektedir (n=57). Kıbrıslıların sırasıyla; Suç ve şiddet hırsızlık uyuşturucu kullanımı (%26,7), diğer sorunlar (16,8); komşuluk ilişkileri (%6,9); iletişim zorluğu (%5,3) konularında göçmenlerle kent yaşamında karşılaştıklarında sorun yaşadıkları söylenebilir (n=35, 22, 9, 7).

Kendisini **Kıbrıslı Türk** olarak tanımlayanların yaklaşık %46,7'si göçmenlerle kent yaşamında kültürel farklılık sorunuyla karşılaşmakta olduğunu söylemektedir (n=43). Kıbrıslı Türklerin göçmenlerle kent yaşamında karşılaştıklarında sorunlar sırasıyla; Suç ve şiddet hırsızlık uyuşturucu kullanımı (%16,3), iletişim zorluğu (%14,9); diğer sorunlar (14,5); komşuluk ilişkileri (%6,9); olduğu söylenebilir (n=47, 43, 42, 20).

Kıbrıslı Rumların %40'ı Türkiyeli girişimcilerle kent yaşamında sorunlarla karşılaştığını belirtirken (n=2), %20 oranında iletişim zorluğu yaşadıklarını belirtmektedirler (n=1).

Türkiyeli Türklerin %43'ü göçmenlerle kent yaşamında kültürel farklılık sorunuyla karşılaşmakta olduğunu söylemektedir (n=107). **Türkiyeli Türklerin** göçmenlerle kent yaşamında karşılaştıklarında sorunlar sırasıyla; iletişim zorluğu (%19,7); diğer sorunlar (18,5); komşuluk ilişkileri (%10,4); Suç ve şiddet hırsızlık uyuşturucu kullanımı (%6,4), olduğu söylenebilir (n= 49,46, 26, 16).

Türklerin %50,6'sı göçmenlerle kent yaşamında kültürel farklılık sorunuyla karşılaşmakta olduğunu söylemektedir(n=89),. **Türklerin** göçmenlerle kent yaşamında karşılaştıklarında sorunlar sırasıyla; iletişim zorluğu (%15,9); diğer sorunlar (12,5); Suç ve şiddet hırsızlık uyuşturucu kullanımı (%11,9), komşuluk ilişkileri (%8,5); olduğu söylenebilir (n=28, 22, 21, 15).

Sonuç

Kıbrıs, göçlerle anılan bir bölge olması hasebiyle göç, göçmen ve kimlikler üzerinden yapılan araştırmalar bu coğrafyanın özelliği açısından anlamlı gözükmektedir. Bütün istatistiki veriler birlikte değerlendirildiğinde;

Araştırmada Kıbrıslı Türklerin göçmenlere karşı mesafeli yaklaşımlarından söz etmek mümkündür.

Kıbrıslı Türkler kendi kimliklerini baskın bir kimlik olarak görmek istemekte ve diğer göçmen kimliklere kapalı bir tavır sergilemektedir. Kıbrıslı Türklerin gerek birlikte yaşama, gerek birlikte çalışma ve gerekse evlilik konularında ortak bir payda olacaksa öncelikle Kıbrıslı Türkleri tercih etmeleri; kendi kimlikleri dışında ise Türkleri benimsemeleri bu kapalı tavrın göstergesidir. Aynı zamanda Kıbrıslı Türklerin kendilerini “özgün” olarak tanımlaması ve göçmenlerle yaşadıkları en önemli sorunun kültürel farklılıklar olması gibi faktörler göz önüne alındığında; bu yaklaşım baskın kimlik olma iddiası şeklinde yorumlanabilir.

Herhangi bir tarihi arka plan ele alınmaksızın, diğer kimliklere kapalı tutum Kıbrıslı Kimliği açısından araştırılmaya muhtaçtır. Kıbrıs'a ne zaman gelindiği önemli olmaksızın, diğer gruplarla bir arada yaşama isteğinin olmaması bu düşüncenin herhangi bir tarihi altyapısının olmadığını göstermekte ve bir diğer araştırma başlığı olan Kıbrıslı Türklerin kimlik analizini zorunlu kılmaktadır.

Göçmenlere karşı mesafeli yaklaşım aynı zamanda diğer kimliklerin Kıbrıslı Türkler tarafından nasıl tanımlandığını ve bu tanımlamaların hangi sebeplere dayandığını da öğrenmeyi zorunlu kılmaktadır. Bu yönüyle araştırma yeni bir araştırmaya kapı açmaktadır.

Kaynaklar

- Arkonaç, S., Elçi, E., Şah, U., & Bakiler, E. (2011). Güç İlişkileri İçinde Özel Varoluşlar: Kıbrıslı ve Türkiyeli. *Subjective Presences within Power Relations: Cypriots and Turkish Migrants*. *Psikoloji Çalışmaları Dergisi*, 31, 29-59.
- Beratlı, N. (1997). *Kıbrıslı Türklerin Tarihi* (Vol. 1). Galeri Kültür Yayınları. Lefkoşa, Kıbrıs
- Çakmak, Z. (2008). Kıbrıs'tan Anadolu'ya Türk Göçü (1878–1938). *Atatürk Üniversitesi Türkiyati Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*,14(36).
- Hatay, M. (2007). Is the Turkish Cypriot population shrinking. *Nicosia/Oslo, PRIO Cyprus Centre Report*, 2, 2007.
- Karacaoğlu, K., & Reyhanoğlu, M. (2006). “Kıbrıs Türkü” ve”Türkiyeli” Ayrımı Bağlamında İşyerinde Yıldırma. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 61(4).
- Keser, U. (2006). Kıbrıs' ta Göç Hareketleri ve 1974 Sonrasında Yaşananlar. *ÇTTAD*, V/12,(2006/Bahar), s.s. 103–128
- Nesim, A. (1990). *Kıbrıslı Türklerin Kimliği*. KKTC Milli Eğitim ve Kültür Bakanlığı yayınları.

- Savrun, E., & Tinal, M. Soğuk Savaş Döneminde İngiltere Ve Türkiye'nin Kıbrıs Politikaları. Çağdaş Türkiye Tarihi Araştırmaları Dergisi Journal Of Modern Turkish History Studies XVII/34 (2017-Bahar/Spring), ss. 349-371.
- Şahin, İ., Şahin, C., & Öztürk, M. (2013). Barış Harekâtı Sonrasında Türkiye'den Kıbrıs'a Yapılan Göçler Ve Tatbik Edilen İskân Politikası. *Electronic Turkish Studies*, 8(7).
- Şahin, S. (2011). Open borders, closed minds: The discursive construction of national identity in North Cyprus. *Media, culture & society*, 33(4), 583-597.
- Xypolia, I. (2011). Cypriot Muslims among Ottomans, Turks and two world wars. *Boğaziçi Journal*, 25(2), 109-120.